

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vakken: AV/TV/PV Praktijk
/Expressie/Nederlands/Verzorging/ Opvoedkunde/
(incl. stage) (30 lt/w)
Specifiek gedeelte

Studierichting: Animatie in de ouderenzorg

Studiegebied: Personenzorg

Onderwijsvorm: TSO

Graad: derde graad

Leerjaar: Se-n-Se

Leerplannummer: OO-2019-010

Nummer inspectie: 2019/1591/6//V21

Inhoud

1. Visie	3
2. Beginsituatie	6
3. Algemene doelstellingen, hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren	7
4. Algemene doelstellingen	9
5. Competenties	11
5.1. Competentie 1: Opbouwen van eigen deskundigheid	11
5.2. Competentie 2: Bieden van individuele begeleiding	19
5.3. Competentie 3: Aanbieden en begeleiden van activiteiten	22
5.4. Competentie 4: Ondersteuning bieden aan de cliënt in de dagelijkse zorg binnen de context van de activiteiten	27
5.5. Competentie 5: Fungeren binnen een organisatie, een team en het sociaal netwerken van je cliënt	30
6. Algemene pedagogisch-didactische wenken	36
6.1. Competentiematrix	36
6.2. Indicatieve lessentabel	39
7.	42
8. Evaluatie	43
9. Feedbackrooster competentiegerichte opdracht	47
9.1. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Opvoedkunde	49
9.2. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Verzorging	53
9.3. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Expressie	58
9.4. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden van de leraar Nederlands	60
10. Minimale materiële vereisten	62
11. Bibliografie	63

1. Visie

Visie op de studierichting

In de studierichting 'Animatie in de ouderenzorg' willen we leerlingen voorbereiden op een job als animator/ begeleider van wonen en leven, tewerkgesteld binnen een team van een zorgsetting.

We willen leerlingen binnen de opleiding zo voorbereiden dat zij als beginnend beroepsbeoefenaar aan de slag kunnen. We verwijzen naar een 'beginnend beroepsbeoefenaar' waarmee we willen benadrukken dat de leerlingen zich – eens zij tot de arbeidsmarkt zijn toegetreden – blijvend zullen moeten professionaliseren en hun handelen kritisch in vraag blijven stellen.

In dit leerplan hebben we getracht om de huidige maatschappelijke evoluties en visies m.b.t. zorgverlening aan senioren te integreren. Maar onze maatschappij staat niet stil en visies evolueren: bijv. cliënten worden ouder en een groter wordende groep ook meer zorgbehoevend. Daarom is het belangrijk om als leraar ook leerlingen alert en bewust te maken van de maatschappelijke tendensen, noden en evoluties, samen op zoek te gaan naar innovaties én deze samen te bespreken binnen de lespraktijk.

Bij het uitschrijven van dit leerplan zijn we uitgegaan van een positieve benadering van de cliënt met zijn / haar levensgeschiedenis en zijn / haar sociaal netwerk, waarbij we - vanuit gelijkwaardigheid en respect voor elke cliënt- overtuigd zijn dat de levenskwaliteit van de cliënt en het aanbieden van een zinvolle tijdsinvulling voor elke cliënt centraal staat. Deze animatieve grondhouding hebben we trachten te expliciteren en mee te nemen in elke formulering in het leerplan: zo primeert het vraaggestuurd, behoeftegestuurd werken boven het aanbodgestuurd werken, worden zorgactiviteiten enkel uitgevoerd in het kader van activiteiten en geven we de animator/ begeleider van wonen en leven een voortrekkersrol binnen het team bij het bewaken, nastreven en uitstralen van de SMK's (sectoriële minimale kwaliteitseisen). We gaan ervan uit dat elke leraar deze grondhouding ook bewust integreert in zijn / haar lespraktijk zodat leerlingen zich deze houding ook eigen maken.

Tot slot willen we erop wijzen dat we naast het verwerven van een aantal beroepsspecifieke hoofd- en subcompetenties, enorm veel belang hechten aan het ontwikkelen van generieke beroepsgerichte competenties of algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes). Als animator / begeleider van wonen en leven werken we immers samen met collega's, cliënten en derden, waarbij het uitbouwen van een professionele relatie cruciaal is.

Visie op het leerplan

Dit leerplan is uitgewerkt in samenwerking met vertegenwoordigers van de sector en leraren van de verschillende vakken uit alle scholen die de opleiding binnen het GO! momenteel aanbieden.

Bij het uitschrijven van dit leerplan, zijn we uitgegaan van het beroepsprofiel van de animator van de SERV.

Bij de opbouw van dit leerplan hebben we gekozen voor het uitwerken van een geïntegreerd en competentiegericht leerplan omdat we weg willen van de van elkaar te scheiden vakken en leerplandoelen, weg willen van de losse leerinhouden, en leraren bewust willen maken dat kennis, vaardigheden en attitudes in betekenisvolle contexten met elkaar verweven zijn. Kennis en vaardigheden staan immers niet op zich: het gaat om de kennis en de vaardigheden die nodig zijn voor het kwalitatief uitvoeren van taken in het latere beroepsveld. Kennis kan een voorwaarde zijn om competent te zijn in het uitvoeren van een taak/ beroep, maar is tegelijkertijd een onvoldoende voorwaarde om als beroepsbeoefenaar te functioneren. Er moet efficiënt en effectief gebruik gemaakt worden van deze kennis.

Het leerplan bestaat uit 2 luiken: de algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) en de (sub)competenties. Hoewel deze 2 luiken met elkaar moeten verweven worden, hebben we ze bewust apart beschreven: enerzijds omdat de algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) met alle (sub)competenties kunnen verweven worden (en ze anders telkens herhaald worden), anderzijds om het belang van beiden te benadrukken (zowel naar aanleren, bijspijkeren als evalueren).

Naast de algemene doelstellingen is het leerplan opgebouwd rond 5 hoofdcompetenties:

- Opbouw van de eigen deskundigheid
- Bieden van individuele begeleiding
- Aanbieden en begeleiden van activiteiten
- Ondersteuning bieden aan de cliënt in de dagelijkse zorg binnen de context van de activiteiten
- Fungeren binnen een organisatie, een team en het sociaal netwerk van je cliënt

Elke hoofdcompetentie hebben we onderverdeeld in subcompetenties die nodig zijn om de hoofdcompetentie te realiseren.

Voor elke subcompetentie hebben we tenslotte een 4-punten-schaal met indicatoren uitgewerkt die de opbouw van de subcompetentie weergeeft en waarin het te bereiken niveau wordt gesitueerd: gaande van begin, op weg, bereikt en excellent (D¹). Deze 4-punten-schaal moet leraren over de verschillende scholen heen een kader geven om te oordelen in welke mate een leerling een subcompetentie bereikt heeft. We verwachten van onze leerlingen dat ze op het einde van hun opleiding voor de subcompetenties het niveau 'bereikt' halen (en indien dit niet het geval is voor alle subcompetenties zal de delibererende klassenraad oordelen of een leerling geslaagd is of niet), maar we willen leerlingen via hun leraren ook aangeven hoe ze – in het kader van levenslang leren- hun competenties verder kunnen ontwikkelen eens ze tot de arbeidswereld zijn toegetreden.

Centraal binnen dit leerplan staat het werken aan algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) en (sub)competenties.

Aangezien dit leerplan gerealiseerd wordt door verschillende leraren samen, vanuit verschillende invalshoeken (de vroegere vakken), is het belangrijk om binnen deze horizontale vakgroep – in overleg met de directie- formele afspraken te maken over wie aan welke algemene doelstellingen en (sub)competenties zal werken.

Om scholen hierbij enige houvast te geven werd bij de pedagogisch didactische wenken in een competentiematrix aangegeven welke subcompetenties vanuit welke invalshoek minimaal dienen aan bod te komen. Het is evenwel aangewezen om vanuit meerdere invalshoeken informatie te verzamelen over het realiseren van bepaalde subcompetenties, omdat dit de waarde van deze informatie versterkt.

Uiteraard is deze competentiematrix een minimaal referentiekader om enerzijds scholen eenzelfde minimaal kader aan te bieden, maar anderzijds nog voldoende vrijheid en autonomie te laten om eigen accenten in functie van hun leerlingenpopulatie, competenties van het lerarenteam, noden vanuit de sector op te nemen.

¹ D = differentiële leerplandoelstellingen. Er worden leerplandoelstellingen voorzien om aan differentiatie te doen zodat de leerkracht kan inspelen op de verschillende interesses, leerstatus en leerprofielen van leerlingen. Deze differentiatiedoelstellingen worden cursief gedrukt en aangeduid met een D.

Om leraren –die hier nood aan hebben- nog meer houvast te geven, werden bij de pedagogisch didactische wenken de subcompetenties reeds minimaal geclusterd tot zinvolle gehelen en werden de belangrijkste leerinhouden om deze subcompetenties te realiseren in thema's reeds gekoppeld.

Hier werd opnieuw gekozen voor een minimale koppeling om leraren over de scholen heen enerzijds de nodige houvast te geven, maar anderzijds voldoende ruimte te laten om schooleigen accenten te leggen en uit te dagen om de maatschappelijke evoluties te integreren in hun lespraktijk.

Werken met een geïntegreerd, competentiegericht leerplan vraagt ook een andere manier van lesgeven en evalueren. Daarom hebben we bij de pedagogisch didactische wenken een model voorgesteld hoe leraren competentiegerichte leerarrangementen kunnen uitwerken en hoe ze vanuit verschillende evaluatiegegevens een uitspraak kunnen doen of een leerling de algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) en (sub)competenties al dan niet bereikt heeft.

2. Beginsituatie

De leerlingengroep in de richting 'Animatie in de ouderenzorg' is enerzijds een homogene groep qua interesse en motivatie, maar anderzijds een heterogene groep qua vooropleiding en qua leeftijd. Zo kunnen er leerlingen terecht die zijn afgestudeerd in het studiegebied Personenzorg (en reeds een aantal inzichten en vaardigheden ontwikkeld hebben die ook belangrijk zijn in deze studierichting). Maar ook leerlingen die afgestudeerd zijn in een ander studiegebied, leerlingen die terug instromen na een poging in het hoger onderwijs, mensen die zich – na een aantal jaren beroepservaring- willen herscholen en bewust een andere carrièrewending verkiezen..... kunnen in deze richting terecht (mits een gunstig gemotiveerde beslissing van de toelatingsklassenraad cfr. toelatingsvoorwaarden zie SO 64).

Daarom is het belangrijk om bij het begin van het traject de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, zodoende zicht te krijgen op de leerlingengroep (zodat kan gedifferentieerd worden) en verdere afspraken te kunnen maken m.b.t. het leertraject (cfr. vrijstellingen zie SO 2005/04).

3. Algemene doelstellingen, hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren²

Hoe dient dit kader -uitgewerkt in hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren- (in combinatie met de algemene doelstellingen) gelezen te worden?

- Centraal staat het **realiseren van de algemene doelstellingen** (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) **in combinatie met de (sub)competenties**;
- Vanuit het beroepsprofiel en in overleg met de leden van de leerplancommissie werden **5 hoofdcompetenties** gedestilleerd;
- Elke hoofdcompetentie werd geconcretiseerd in **diverse subcompetenties**;
- Wanneer alle subcompetenties worden 'bereikt', realiseert een leerling een hoofdcompetentie;
- Wanneer alle hoofdcompetenties en algemene doelstellingen worden gerealiseerd, realiseert een leerling dit leerplan.

Om te kunnen oordelen of de diverse subcompetenties 'bereikt' zijn, werd ervoor gekozen om ook expliciet aan te geven wanneer een subcompetentie 'bereikt' is, door een leerlijn uit te werken op niveau van de **indicatoren: beginniveau, op weg niveau en bereikt niveau** (pas wanneer leerlingen dit gedrag stellen, is de subcompetentie bereikt).

We willen via de leerlijn enerzijds aangeven op welke manier leerlingen hun competentie kunnen ontwikkelen om tot het vereiste niveau te komen ³, zodat een leerling die de competentie nog niet heeft bereikt, een concrete aanwijzing heeft hoe hij zich verder kan ontwikkelen. Anderzijds is het pad om een competentie te bereiken, niet altijd sequentieel en vooraf vast te leggen: waardoor de leerlijn een concrete houvast geeft aan elke leraar bij het nagaan of de subcompetentie wel degelijk is bereikt.

In het kader van levenslang leren en het open houden van de piste tot verruiming, verdieping van de subcompetenties werd ook een **niveau excellent** benoemd – **als differentiatie**. Het is niet de bedoeling dat leerlingen dit niveau halen binnen deze opleiding, maar het geeft leraren de kans om leerlingen die uitblinken in bepaalde subcompetenties hierin te erkennen, en andere leerlingen aan te geven in welke richting ze – eens ze in het arbeidsproces zijn ingeschakeld- hun subcompetenties verder kunnen verfijnen, verdiepen, verbreden, optimaliseren.

Soms moeten meerdere indicatoren op niveau 'bereikt' gehaald worden, om de subcompetentie te realiseren. Indien op het einde van de opleiding (na voldoende kansen tot inoefenen, bijspijkeren en remediëring) niet alle indicatoren op niveau 'bereikt' zichtbaar zijn – vb een leerling stelt nog een gedrag van een lager niveau- dan zal de vakgroep samen oordelen in welke mate de leerling de subcompetentie bereikt.

Indien een leerling op het einde van de opleiding (na voldoende kansen tot inoefenen, bijspijkeren en remediëring) bepaalde (sub)competenties niet 'bereikt', vb omdat een leerling zich nog situeert op het niveau lager 'op weg', dan zal de delibererende klassenraad samen oordelen of een leerling de hoofdcompetenties realiseert en al dan niet slaagt voor de opleiding.

² Algemene doelstelling = AD – Hoofdcompetentie = HC – Subcompetentie = SC

³ Hiermee willen we expliciet wijzen op het belang van differentiatie. Het is immers weinig zinvol om leerlingen die vb vanuit hun vooropleiding reeds bepaalde subcompetenties onder de knie hebben, opnieuw te laten starten bij de uitbouw van hun competentie op een beginniveau.

In de omschrijving van de algemene doelstellingen, hoofd- / subcompetenties en indicatoren hebben we er bewust voor gekozen om qua formulering **‘de leerlingen kunnen’** weg te laten. We hebben ervoor geopteerd om de zinnen zo te formuleren dat voor leraar én leerling duidelijk is welk gedrag een leerling / student dient te stellen. Bovendien wordt op die manier voor een leerling onmiddellijk duidelijk welk gedrag van hem verwacht wordt/ uiting is van het bereiken van bepaalde algemene doelstellingen en (sub)competenties, zodat hij / zij actief zijn eigen leerproces in eigen handen kan nemen.

4. Algemene doelstellingen

Vanuit deze opleiding willen we leerlingen ten gronde voorbereiden op de taken van een beginnend animator / begeleider van wonen en leven, waarbij we

*uitgaan van een positieve benadering van de cliënt in zijn totaliteit en zijn / haar sociaal netwerk

*vanuit gelijkwaardigheid en respect voor elke cliënt overtuigd zijn van het recht op maximale kwaliteit van leven.

Deze emancipatorische grondhouding hebben we trachten te expliciteren en mee te nemen in elke formulering/ concretisering in de verdere hoofd- en subcompetenties van dit leerplan.

We gaan ervan uit dat elke leraar deze grondhouding ook bewust integreert in zijn / haar lespraktijk zodat leerlingen zich deze houding ook eigen maken.

Naast de hoofd- en subcompetenties hebben we –vanuit het beroepsprofiel- nog een aantal sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes opgenomen die moeten ingeoeffend, bijgespijkerd en geëvalueerd worden in combinatie met de (sub)competenties.

De rangorde van de algemene doelstellingen (cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) geeft niets weer over de mate van belangrijkheid: zij staan hier in alfabetische volgorde opgelijst.

AD1 Cliëntgerichtheid

Je houdt rekening met het ritme van de cliënt en zijn / haar individuele levensgeschiedenis. Je hanteert een positief ouderenbeeld. Je gelooft in de mogelijkheden en groeikansen van de senior en zijn / haar sociaal netwerk. Je handelt respectvol.

AD2 Discretie

Je gaat correct om met het beroepsgeheim en vertrouwelijke gegevens.

AD3 Empathie

Je leeft je in situaties van anderen waar je op professioneel vlak mee te maken krijgt, in. Je brengt warmte over. Je toont interesse en betrokkenheid. Je toont onvoorwaardelijke aanvaarding.

AD4 Nauwkeurigheid en duurzaamheid

Je levert kwaliteitsvol en duurzaam materiaal af, je hebt oog voor detail in de afwerking van je materiaal.

AD5 Organisatievermogen

Je plant en ordent je taken zo dat de doelen op een efficiënte wijze worden bereikt. Je wendt middelen en tijd efficiënt aan.

AD6 Samenwerken

Je begeestert anderen (collega's, vrijwilligers,...). Je neemt op het gebied van animatieve grondhouding een voorbeeldfunctie op binnen de visie van de setting. Je stelt de werking en samenwerking kritisch in vraag. Je bent respectvol naar alle collega's. Je past je eigen planning aan volgens de noden van het moment, je bent flexibel. Je bewaakt op een assertieve manier het eigen takenpakket.

AD7 Sociale vaardigheid

Je legt vlot contact. Je stapt naar mensen toe met een open houding. Je bouwt constructieve relaties op (met cliënten, het sociaal netwerk van de collega's, cliënten, derden,...) en onderhoudt ze.

AD8 Verantwoordelijkheidszin

Je werkt zelfstandig en neemt verantwoordelijkheid op t.o.v. opgenomen taken, genomen beslissingen en de eigen werkinvulling. Je bent stipt. Je zorgt voor eigen hygiëne en voorkomen.

AD9 Zelfvertrouwend handelen

Je kent je persoonlijke grenzen, doet deze respecteren en durft deze te verleggen. Je gaat op een gepaste manier om met moeilijke situaties en bent assertief.

5. Competenties⁴

5.1. Competentie 1: Opbouwen van eigen deskundigheid

Omschrijving: De animator / begeleider van wonen en leven stelt zijn eigen handelen in vraag en blijft op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen in het werkveld, zodat zijn professioneel handelen steeds evolueert en hij zijn visie indien nodig of gewenst kan bijstellen.

DEC.R. NR: Subcompetentie 1. De leerling reflecteert over zijn eigen handelen en stuurt bij waar nodig.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Persoon Je geeft bij een lijst van concrete gedragingen die uiting geven aan de competenties, aan waar je sterk in bent en waar zwak.	Vanuit eigen aangebrachte voorbeelden kan je aangeven wat je sterktes en zwaktes zijn.	Op vraag verwoord je je eigen mogelijkheden en beperkingen binnen het werkveld.	<i>Je verwoordt spontaan je eigen mogelijkheden en beperkingen binnen het werkveld.</i>
Omgeving Je beschrijft aan de hand van een eigen ervaren situatie wat goed en minder goed loopt.	Je herkent factoren die het welslagen van je handelen beïnvloeden.	Je formuleert alternatieven om factoren die het welslagen van je handelen beïnvloeden, te veranderen.	<i>Je legt spontaan verbanden met andere situaties en hun beïnvloedende factoren.</i>
Doelen Je concretiseert onder begeleiding een aangereikt persoonlijk doel in observeerbaar gedrag.	Je toont met een concreet voorbeeld aan of een persoonlijk doel al dan niet is bereikt.	Je analyseert het al of niet bereiken van je persoonlijk doel.	<i>Je schat de realisatie van vooropgestelde persoonlijke doelen kritisch in.</i>

⁴ : deze leerplandoelstellingen worden voorzien om aan differentiatie te doen zodat de leerkracht kan inspelen op de verschillende interesses, leerstatus en leerprofielen van de leerlingen. Deze differentiatiedoelstellingen worden aangeduid met een D.

Actie Je voert het voorgestelde concreet gedrag uit om je werkpunten te verbeteren.	Je stelt concreet gedrag voor en voert het uit om aangebrachte werkpunten te verbeteren.	Je stemt je handelen af op zelf geformuleerde werkpunten.	<i>Je zoekt voortdurend manieren om je mogelijkheden te benutten en je beperkingen om te buigen.</i>
---	--	---	--

DECR. NR: Subcompetentie 2. De leerling geeft gepast feedback.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft aan waaruit kwalitatieve feedback bestaat en kent het belang ervan.	Je hebt kritische bedenkingen bij het handelen van anderen.	Je geeft op constructieve wijze feedback.	<i>Je geeft op zo'n wijze feedback dat de relatie met je doelpubliek behouden blijft.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 3. De leerling gaat gepast om met het krijgen van feedback.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je staat open voor het krijgen van feedback en tracht de feedback te begrijpen.	Je reflecteert over en parafraseert gekregen feedback en kan mogelijke oplossingen, alternatieven formuleren.	Je gebruikt de gekregen feedback in je handelen.	<i>Je gaat actief op zoek naar feedback en past je handelen aan.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 4. De leerling integreert nieuwe ontwikkelingen in zijn animatief handelen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft aan rond welke onderwerpen/vaardigheden je nieuwe kennis zou willen opdoen.	Je gaat actief op zoek naar nieuwe activerende en animerende werkvormen.	Je integreert de nieuwe kennis/vaardigheden omtrent activerende en animerende werkvormen in de setting.	<i>Je deelt nieuwe kennis / vaardigheden omtrent activerende en animerende werkvormen met collega's in en buiten de setting.</i>
Je hebt aandacht voor prikkels in de actualiteit en in je omgeving die gerelateerd kunnen worden aan je takenpakket.	Je legt een bestand aan met ideeën voor toekomstige activiteiten, interessante sites, contactadressen ...	Je maakt gebruik van het aangelegde bestand.	<i>Je deelt verzamelde informatie met collega's in en buiten de setting.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 5. De leerling verzamelt en verwerkt kritisch informatie.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verzamelt informatie die betrekking kan hebben op je takenpakket als animator / begeleider van wonen en leven via verschillende kanalen.	Je structureert en analyseert verzamelde informatie.	Je beoordeelt kritisch de functie, waarde en betrouwbaarheid van de verzamelde informatie.	<i>Je integreert de nieuw verworven kennis/vaardigheden binnen je takenpakket als animator/ begeleider van wonen en leven.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 6. De leerling integreert kennis en inzichten over het algemene en lokale tijds kader van de doelgroep in zijn animatief handelen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je bent alert voor uitingen van je cliënt die verwijzen naar de lokale geschiedenis en cultuur van de doelgroep.	Je gaat actief op zoek naar de betekenis of achtergrond van de uitingen die verwijzen naar de lokale geschiedenis en cultuur van de doelgroep.	Je houdt rekening met de kennis en inzichten over de lokale geschiedenis en cultuur van de doelgroep in je omgang en of activiteiten met je cliënt.	<i>Je houdt rekening met de kennis en inzichten over diverse lokale geschiedenissen en culturen van de doelgroep in je omgang en of activiteiten met meerdere cliënten.</i>
Je bent bereid je te informeren over het algemeen tijds kader van de doelgroep.	Je gaat actief op zoek naar informatie over het algemeen tijds kader van de doelgroep.	Je be vraagt de relevantie van het algemeen tijds kader bij je cliënten en past dit toe in je omgang en of activiteiten met je cliënt.	<i>Je differentieert in je animatief handelen in functie van uiteenlopende tijds kaders van cliënten binnen je doelgroep.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 7. De leerling observeert en interpreteert relevante facetten van het gedrag.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je observeert concreet, objectief en zo volledig mogelijk.	Je observeert relevante facetten van het gedrag en de context waarin het gesteld wordt.	Je bent alert voor kleine signalen en onuitgesproken hulpvragen.	<i>Je gebruikt verschillende methoden om de cliënt zijn behoeften te laten signaleren.</i>
Je interpreteert op basis van objectieve gegevens en de context.	Je interpretaties zijn zinvolle antwoorden op een observatievraag.	Je interpretaties zijn gestaafd door inzichten uit aangereikte theoretische invalshoeken (die verantwoord worden waarom).	<i>Je interpretaties sluiten aan bij verschillende zelf opgezochte theoretische invalshoeken.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 8. De leerling rapporteert mondeling in het Nederlands.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van mondelinge informatieoverdracht.	Je geeft in voorgestructureerde situaties mondelinge informatie door aan anderen.	Je geeft informatie duidelijk en gestructureerd mondeling door aan anderen.	<i>Je gaat voor elke situatie na of mondelinge rapportering gepast is.</i>
Je toont de mogelijke communicatielijnen aan (eventueel via een organigram).	Je geeft onder begeleiding informatie mondeling door via de juiste communicatielijnen in een organisatie/team.	Je geeft informatie mondeling door via de juiste communicatielijnen in een organisatie / team.	
Je beschrijft het belang van verstaanbaar Nederlands.	Je past na feedback je taalgebruik aan zodat het voor iedereen verstaanbaar Nederlands wordt.	Je spreekt duidelijk verstaanbaar Nederlands.	<i>Je spreekt duidelijk verstaanbaar Nederlands zodat het bovendien aangenaam luisteren is.</i>

DEC.R. NR: Subcompetentie 9. De leerling rapporteert schriftelijk in het Nederlands.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van schriftelijke informatieoverdracht.	Je past een aangereikte structuur toe in schriftelijke verslaggeving.	Je geeft informatie duidelijk en gestructureerd schriftelijk door aan anderen.	<i>Je gaat voor elke situatie na of schriftelijke rapportering gepast is.</i>
Je toont de mogelijke communicatielijnen aan (eventueel via een organigram).	Je geeft onder begeleiding informatie schriftelijk door via de juiste communicatielijnen in een organisatie / team.	Je geeft informatie schriftelijk door via de juiste communicatielijnen in een organisatie / team.	
Je maakt onderscheid tussen formeel en informeel taalgebruik.	Je gebruikt de taalregels.	Je hanteert na feedback correcte spelling en zinsbouw.	<i>Je hanteert spontaan correcte spelling en zinsbouw.</i>

DEC.R. NR: Subcompetentie 10 De leerling communiceert verbaal en non-verbaal aangepast aan de context waarin hij zich bevindt.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de impact van verbale en non-verbale communicatieve aspecten op het geheel van de communicatie.	Je analyseert de impact van je eigen non-verbale en verbale communicatieve houding op de ontvanger.	Je past je eigen communicatieve houding aan in functie van de context.	Je stemt je eigen verbale en non-verbale communicatieve houding binnen verschillende situaties doelbewust af op de gesprekspartner en context.
Je kent verschillende kanalen om informatie over te brengen bij anderen.	Je maakt gebruik van informele kanalen van informatieoverdracht.	Je maakt gebruik van verschillende (informele en / of formele) kanalen om informatie over te brengen naar anderen.	Je informatiekanaal is gepast gekozen naar team, cliënt, sociaal netwerk, derden...

Je beschrijft het verloop en de toepassingsprincipes van de verschillende gesprekstechnieken.	Je kan in een situatie inschatten welke gesprekstechniek / combinatie van gesprekstechnieken meest aangewezen is volgens de behoeften van de gesprekspartner.	Je past een aangewezen gesprekstechniek toe binnen een concrete situatie.	Je beheerst diverse gesprekstechnieken en past ze spontaan toe in de loop van een gesprek.
---	---	---	--

DEC.R. NR: Subcompetentie 11 De leerling luistert actief en reageert empathisch.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft aan wat kenmerkend is voor een juiste luisterhouding.	Je herkent luisterfouten in je eigen gedrag en bij anderen.	Je neemt spontaan een correcte luisterhouding aan.	<i>Je stimuleert anderen tot een correcte luisterhouding.</i>
Je beschrijft het belang van empathisch luisteren.	Je formuleert gevoelsreflecties om een empathisch gesprek te openen.	Je bouwt een empathisch gesprek verder uit.	<i>Je bouwt aan de hand van een diepgaand empathisch gesprek een toekomstperspectief voor de gesprekspartner.</i>

DEC.R. NR: Subcompetentie 12 De leerling neemt een ergonomische verantwoorde werkhouding aan.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de principes van ergonomie gerelateerd aan de taken van de animator/ begeleider van wonen en leven.	Je herkent handelingen die ingaan tegen de principes van ergonomie in concrete situaties.	Je handelt volgens de ergonomische principes.	<i>Je formuleert adviezen ivm een correcte ergonomische houding aan anderen.</i>

5.2. Competentie 2: Bieden van individuele begeleiding

Omschrijving: De animator / begeleider van wonen en leven begeleidt vanuit zijn rol als mentor cliënten bij het vormgeven van hun leven in de nieuwe woon- en leefcontext. Hij neemt de wensen, ambities en doelen van de cliënt op in een individueel woon- en leefplan. Deze specifieke doelstellingen zet hij om in concrete acties die uitgevoerd en geëvalueerd kunnen worden. De begeleider beschikt over de nodige omgangsvaardigheden om te kunnen inspelen op behoeften van de cliënt. Vanuit zijn referentierol stimuleert hij ook medewerkers om zorg te dragen voor de kwaliteit van wonen en leven van de cliënten.

DECR. NR: Subcompetentie 13 De leerling neemt de wensen, ambities en doelen van de cliënt op in een individueel woon- en leefplan			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
<p>Je lijst relevante topics op die aan bod moeten komen binnen een woon- en leefplan.</p> <p>Je vertrekt hierbij van de 5 domeinen: persoonlijkheid, omgeving, activiteiten, contacten en zorg/gezondheid.</p> <p>Je maakt een kritische analyse van bestaande woon- en leefplannen die gebruikt worden binnen zorgsettings</p>	<p>Je geeft vorm aan een eigen woon- en leefplan dat makkelijk toegepast en aangepast kan worden.</p> <p>Je vertrekt hierbij van de 5 domeinen: persoonlijkheid, omgeving, activiteiten, contacten en zorg/gezondheid.</p>	<p>Je neemt de wensen, ambities en doelen van de cliënt op in een individueel woon- en leefplan waarbij de participatie van de cliënt centraal staat.</p>	<p>Je vult bestaande woon- en leefplannen aan in functie van nieuw gesignaleerde/geobserveerde wensen, ambities en doelen van (een) cliënt(en)</p>

DECR. NR:	Subcompetentie	14. De leerling realiseert betekenisvolle activiteiten die aansluiten bij de wensen, ambities en doelen van de cliënt.		
INDICATOREN				
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D	
Je vertaalt de wensen, ambities en doelen van de cliënt naar concrete acties die ondernomen kunnen worden.	Je lijst de randvoorwaarden op waaraan voldaan moet worden om betekenisvolle activiteiten, die gekoppeld zijn aan de wensen, ambities en doelen, en opgenomen zijn in het woon- en leefplan van de cliënt, te kunnen realiseren	Je realiseert individuele en of gedeelde betekenisvolle activiteiten die aansluiten bij de wensen, ambities en doelen van de cliënt	Je mobiliseert vrijwilligers, sociaal netwerk, medebewoners, medewerkers en/of externe organisaties in functie van het realiseren van wensen, ambities en doelen opgenomen in het woon- en leefplan van de cliënt	

DECR. NR: Subcompetentie 15 De leerling gaat correct om met diverse gedragsvormen gerelateerd aan de normale veroudering.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt omgangsvormen bij diverse gedragsvormen gerelateerd aan het normale verouderingsproces evenals de mogelijke omgangsvormen.	Je kadert gedrag van een cliënt binnen het normale verouderingsproces, zijn individuele levensgeschiedenis en de situationele context en benoemt mogelijke omgangsvormen.	Je past de passende omgangsvorm toe bij het gestelde gedrag van de cliënt gerelateerd aan normale veroudering.	<i>Je doet voorstellen ter preventie van negatief ervaren gedrag van de cliënt gerelateerd aan normale veroudering.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 16 De leerling gaat correct om met diverse gedragsvormen gerelateerd aan pathologieën uit de psychogeriatric.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je kadert de complexe gedragsvormen binnen geronto-psychiatrische pathologieën.	Je herkent symptomen van psychogeriatricische aandoeningen in gedrag van een cliënt, je brengt uitlokkende/versterkende factoren in kaart en je stelt een omgangsvorm voor in functie van de pathologie en individuele behoeften van de cliënt.	Je past de passende omgangsvorm toe bij het gestelde gedrag van de cliënt gerelateerd aan pathologieën uit de psychogeriatric.	<i>Je doet voorstellen ter preventie van uitlokkende / versterkende factoren bij gedrag dat gesteld wordt door een cliënt in het kader van zijn pathologie.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 17 Vanuit zijn rol als referentiepersoon, bewaakt de leerling de kwaliteit van wonen en leven én het toepassen van de SMK's (sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen) door zichzelf en anderen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt de SMK's inhoudelijk.	Je verwoordt welke gedragsvormen je kan aanwenden om SMK's te realiseren.	Je handelt volgens de SMK's.	Je doet voorstellen om het realiseren van de SMK's te verbeteren.
	Je kijkt kritisch naar het al dan niet naleven van de SMK's binnen een setting en binnen je eigen gedrag.	Je spreekt derden op een respectvolle manier aan op het niet naleven van de SMK's en brengt gedragsalternatieven aan.	Je realiseert een gedragsverandering bij derden op vlak van het naleven van SMK's.
Je geeft voorbeelden van initiatieven die de kwaliteit van wonen en leven binnen een zorgsetting kunnen stimuleren.	Je gaat op zoek naar inspirerende voorbeelden die de kwaliteit van wonen en leven binnen een zorgsetting stimuleren.	Je stelt concrete initiatieven voor die de kwaliteit van wonen en leven binnen een zorgsetting stimuleren.	Je neemt initiatieven die medewerkers stimuleren om zorg te dragen voor de kwaliteit van wonen en leven.

5.3. Competentie 3: Aanbieden en begeleiden van activiteiten

Omschrijving: : De animator / begeleider van wonen en leven zorgt als activiteitenbegeleider voor een gepaste tijdsbesteding voor élk van de bewoners. Hij stelt een activiteitenprogramma op waarmee hij op een evenwichtige manier de verschillende bewoners in huis, zowel in groep als individueel, bereikt. Hij benut hierbij de nodige ICT en media. De animator slaat als buurtbetrekkert ook een brug tussen het WZC en de buitenwereld. Als cultuurcoach staat hij in voor de realisatie van een cultuurgebonden aanbod.

DECR. NR: Subcompetentie 18 De leerling stelt een evenwichtig activiteitenprogramma op in functie van een specifieke doelgroep.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je maakt een kritische analyse van een bestaand activiteitenprogramma.	Je doet voorstellen ter verbetering van een bestaand activiteitenprogramma.	Je stelt een activiteitenprogramma op waarmee je op een evenwichtige manier de verschillende cliënten binnen doelgroep bereikt.	Je stelt een activiteitenprogramma op waarmee je op een evenwichtige manier de verschillende cliënten binnen meerdere doelgroepen bereikt.

DECR. NR: Subcompetentie 19 De leerling bereidt schriftelijk activiteiten voor.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt de doelstellingen van de verschillende types activiteiten.	Je verzamelt informatie en materialen bij de verschillende types activiteiten.	Je maakt een correcte steekkaart voor de activiteiten op aan de hand van een sjabloon.	<i>Je beschrijft in je steekkaart verschillende moeilijkheidsgraden om de complexiteit van de activiteit te kunnen aanpassen aan de mogelijkheden van de deelnemer(s).</i>
	Je vermeldt de uit te voeren bestellingen.		

DECR. NR: Subcompetentie 20 De leerling biedt duidelijkheid en veiligheid door op een gepaste manier grenzen te stellen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt welke ICT en media kunnen aangewend worden bij activiteiten.	Je past onder begeleiding ICT en media toe in de uitwerking en uitvoering van activiteiten.	Je past ICT en media toe in het uitwerken en uitvoeren van activiteiten.	<i>Je doet vernieuwende voorstellen voor de toepassing van ICT en media bij de uitwerking en uitvoering van activiteiten, rekening houdend met de draagkracht van de instelling en de gebruikers.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 21 De leerling maakt de activiteiten kenbaar.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft diverse kanalen aan via dewelke je zorgvragers, familie, collega's op de hoogte kan brengen van de geplande activiteiten.	Je maakt een kritische analyse van de manier waarop in een setting activiteiten kenbaar gemaakt worden.	Je maakt je eigen activiteiten visueel/schriftelijk/mondeling kenbaar aan zorgvragers en familie, collega's op een gepaste manier.	<i>Je werkt een voorstel uit ter verbetering van het kenbaar maken van de activiteiten binnen een setting.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 22 De leerling motiveert de cliënt tot deelname aan activiteiten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je maakt een lijst op van cliënten bij wiens behoeften de activiteit aansluit.	Je nodigt cliënten mondeling uit tot deelname aan de activiteit.	Je past je stijl van motiveren aan in functie van de individuele cliënt.	<i>Je weet cliënten, die doorgaans deelname weigeren, te motiveren tot deelname.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 23 De leerling leidt activiteiten in			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt doel en nut van een inleiding op een activiteit.	Je leidt onder begeleiding een activiteit in volgens een opbouw die in functie is van de soort activiteit én die in functie is van de doelgroep.	Je leidt activiteiten in volgens een opbouw die in functie is van de soort activiteit én van de doelgroep.	<i>Je leidt op een originele/innovatieve manier activiteiten in, in functie van de soort activiteit én van de doelgroep.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 24 De leerling begeleidt activiteiten			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je observeert en bespreekt de individueel toegepaste communicatieve technieken en de groepsdynamische begeleidingstechnieken tijdens een activiteit in uitvoering.	Je voert de begeleiding van een eigen activiteit uit onder begeleiding en past daarbij de geschikte communicatieve en begeleidingstechnieken toe.	Je voert de begeleiding van een eigen activiteit uit in een zorgsetting en past daarbij de geschikte communicatieve en begeleidingstechnieken toe.	<i>Je biedt door je begeleidingsstijl met je activiteit een significante meerwaarde aan de deelnemers.</i>
Je biedt op vlak van communicatieve en begeleidingstechnieken ondersteuning bij een activiteit uitgevoerd door iemand anders.			

DEC. NR: Subcompetentie 25 De leerling rondt activiteiten af.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt doel en nut van een afronding op een activiteit.	Je rondt activiteiten uitgevoerd onder begeleiding af aangepast aan de soort activiteit en aan de noden van de doelgroep.	Je rondt activiteiten uitgevoerd in een setting af aangepast aan de soort activiteiten aan de noden van de doelgroep.	<i>Je rondt activiteiten af op een originele/innovatieve wijze aangepast aan de soort activiteiten aan de noden van de doelgroep.</i>

DEC. NR: Subcompetentie 26 De leerling evalueert activiteiten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt doel en nut van een kritische evaluatie van uitgevoerde activiteiten.	Je evalueert een activiteit in uitvoering op doelstellingen en verloop met ondersteuning.	Je evalueert activiteiten in functie van de doelstellingen en verloop.	<i>Je past activiteiten-steekkaarten aan in functie van gemaakte evaluatie.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 27 De leerling werkt voorstellen uit die een brug slaan tussen de zorgsetting en de buitenwereld.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft voorbeelden van initiatieven om de buitenwereld in de setting binnen te brengen en te betrekken bij de (animatieve) werking.	Je stelt (ver)nieuwe(nde) initiatieven voor waarbij de buitenwereld binnen een specifieke zorgsetting wordt gebracht en op de (animatieve) werking betrokken wordt.	Je onderzoekt de haalbaarheid van (ver)nieuwe(ende) voorstellen die een brug slaan tussen een specifieke zorgsetting en de buitenwereld. Dit doe je door de randvoorwaarden op te lijsten en na te gaan of ze realiseerbaar zijn.	Je onderneemt een initiatief waarbij de buitenwereld binnen een zorgsetting wordt gebracht en op de (animatieve) werking wordt betrokken.
Je geeft voorbeelden van initiatieven die ervoor zorgen dat cliënten van een zorgsetting kunnen deelnemen aan het lokale gemeenschapsleven.	Je stelt (ver)nieuwe(nde) initiatieven voor die ervoor zorgen dat cliënten deel kunnen nemen aan het lokale gemeenschapsleven buiten de zorgsetting.		Je onderneemt een initiatief waarbij één of meerdere cliënten deel kunnen nemen aan het lokale gemeenschapsleven buiten de zorgsetting.

DECR. NR: Subcompetentie 28 De leerling stelt een cultuurgebonden aanbod voor, afgestemd op de wensen en interesses van cliënten binnen een woonzorgcentrum.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je gaat op zoek naar voorbeelden van cultuurgebonden initiatieven die binnen diverse zorgsettings genomen worden	Je inventariseert de (gedeelde) culturele interesses die cliënten binnen een zorgsetting koesteren	<p>Je stelt een cultuurgebonden aanbod voor, afgestemd op de wensen en interesses van de cliënten binnen een zorgsetting.</p> <p>Je gaat hierbij na welke randvoorwaarden gerealiseerd moet worden.</p>	Je realiseert een cultuurgebonden initiatief dat tegemoet komt aan de wens(en) van (een) cliënt(en) binnen een zorgsetting

5.4. Competentie 4: Ondersteuning bieden aan de cliënt in de dagelijkse zorg binnen de context van de activiteiten

Omschrijving: De animator / begeleider van wonen en leven schenkt binnen de context van activiteiten aandacht aan comfort, voorkomen en zorg van/ voor de cliënt. Hij biedt de nodige ondersteuning en bewaakt hierbij diens autonomie.

DECR. NR: Subcompetentie 29 De leerling draagt zorg voor het comfort van de cliënt binnen de context van de activiteiten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft verschillende (materiële) hulpmiddelen om het comfort van de cliënt te verhogen.	Je maakt onder begeleiding gebruik van de verschillende hulpmiddelen om het comfort van de cliënt te verhogen.	Je maakt gebruik van verschillende hulpmiddelen in functie van de behoeften en het comfort van je cliënt.	<i>Je gaat op zoek naar nieuwe (milieuvriendelijke) hulpmiddelen die de kwaliteit van leven van de cliënt aangenamer maken.</i>
Je bent alert voor signalen die wijzen op discomfort van een cliënt.	Je toetst af bij de cliënt welke actie meest geschikt is om zijn discomfort weg te werken.	Je voert de gekozen actie uit om het comfort van de cliënt te verhogen.	<i>Je neemt preventieve maatregelen om het discomfort van de cliënt te voorkomen.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 30 De leerling draagt zorg voor het voorkomen van de cliënt binnen de context van de activiteiten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van het correcte voorkomen van de cliënt.	Je leeft je in de stijl, leeftijd en situatie van een cliënt in.	Je zorgt ervoor dat de cliënt er goed uitziet aangepast aan de stijl, leeftijd en situatie van een cliënt.	<i>Je neemt initiatieven om zorg te dragen dat het voorkomen van de cliënt beantwoordt aan zijn/haar eigenheid.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 31 De leerling biedt de nodige ondersteuning bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- en uitkleden binnen de context van de activiteiten met het oog op zijn autonomie.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft een aantal technieken om hulp te bieden bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- / uitkleden en het belang van autonomie hierbij.	Je biedt onder begeleiding op zo'n manier hulp bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- / uitkleden van de cliënt dat zijn autonomie bewaard blijft.	Je biedt op zo'n manier hulp bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- / uitkleden van de cliënt dat zijn autonomie bewaard blijft.	<i>Je doet voorstellen om de keuze van aangepaste kledij en het aan- / uitkleden voor een individuele cliënt te optimaliseren.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 32 De leerling biedt binnen de context van animatie maaltijdbegeleiding aan de cliënt (zonder slikproblemen) met oog voor zijn autonomie.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft een aantal technieken om de maaltijd te begeleiden met oog voor de autonomie van de cliënt.	Je biedt onder begeleiding hulp bij de maaltijd met oog voor de autonomie van de cliënt.	Je geeft maaltijdbegeleiding aan de cliënt met oog voor de autonomie van de cliënt.	<i>Je doet voorstellen om het verloop van de maaltijd voor de individuele cliënt te optimaliseren met oog voor de autonomie van de cliënt.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 33 De leerling past EHBO en CPR toe in de aangewezen situatie.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de verschillende soorten noodsituaties.	Je beschrijft de verschillende soorten handelingswijzen bij noodsituaties.	Je biedt binnen je eigen bevoegdheid op een verantwoorde en deskundige manier eerste hulp.	<i>Je verschaft binnen je eigen bevoegdheid op een verantwoorde en deskundige manier de nodige uitleg en raadgevingen om noodsituaties te voorkomen.</i>
Je beschrijft de signalen die aangeven wanneer je moet overgaan tot CPR.	Je beschrijft de techniek van CPR.	Je past binnen je eigen bevoegdheid op een verantwoorde manier CPR toe.	<i>Je neemt zelfstandig initiatieven bij het overgaan tot en toepassen van CPR.</i>

5.5. Competentie 5: Fungeren binnen een organisatie, een team en het sociaal netwerken van je cliënt

Omschrijving: De animator / begeleider van wonen en leven is een teamplayer. Hij belichaamt de animatieve grondhouding en stimuleert vanuit zijn rol als referentiepersoon van wonen en leven andere medewerkers om deze grondhouding binnen de zorgsetting te realiseren. Hij voert zijn administratief takenpakket correct en verantwoordelijk uit. Hij verstrekt informatie aan het sociaal netwerk van de cliënt en verhoogt de betrokkenheid van dit netwerk bij de (animatieve) werking. Vanuit zijn rol als livingbegeleider zorgt de animator voor een aangename en stimulerende woonomgeving voor zijn cliëntengroep.

DECR. NR: Subcompetentie 34 De leerling creëert een huiselijke en aantrekkelijke leefruimte.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je hebt zicht op de invloed van omgevingsfactoren op het welbevinden van cliënten.	Je beoordeelt de leefruimte van een setting op huiselijkheid, warmte, geborgenheid, aantrekkelijkheid.	Je doet voorstellen ter verbetering van de huiselijkheid, warmte, geborgenheid, aantrekkelijkheid van de persoonlijke en/of gemeenschappelijke leefruimte rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de setting.	<i>Je geeft samen met de cliënt, de persoonlijke en de sociale leefruimte van een cliënt in een setting een huiselijk, warm, geborgen... karakter rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de setting.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 35 De leerling stimuleert en bewaakt het naleven van de voorschriften inzake hygiëne, veiligheid en milieu , zowel intra- als extramuros.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt het belang van hygiënisch handelen.	Je beschrijft de voorschriften voor hygiëne.	Je werkt hygiënisch.	<i>Je spoort vanuit je voorbeeldfunctie derden aan om hygiënisch te werken.</i>
Je verwoordt het belang van veilig handelen.	Je beschrijft de veiligheidsvoorschriften en manieren om veiligheid preventief in te bouwen in je handelen.	Je werkt veilig.	<i>Je spoort vanuit je voorbeeldfunctie derden aan om veilig te werken.</i>
Je verwoordt het belang van ecologisch handelen.	Je geeft op een aantal domeinen aan hoe je ecologisch kan werken.	je werkt ecologisch.	<i>Je spoort vanuit je voorbeeldfunctie derden aan om ecologisch te werken.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 36 De leerling neemt actief deel aan (team)vergaderingen en overlegmomenten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je neemt gepast deel aan een goedlopende vergadering en overleg.	Je past een aantal vergadertechnieken toe in een voorgestructureerde context.	Je doet een zinvolle inbreng op vergaderingen en overleg.	<i>Je past spontaan een aantal vergadertechnieken toe.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 37 De leerling maakt verslag van een gevolgde vergadering.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je doet een inhoudelijke weergave van een gevolgde vergadering zonder kritisch te analyseren of de weergegeven informatie relevant is.	Je beoordeelt informatie, aan bod gekomen in de vergadering, op zijn relevantie voor het verslag.	Je maakt een gestructureerd verslag van de relevante informatie, in functie van verslaggever van de vergadering.	<i>Je maakt een gestructureerd verslag van de relevante informatie terwijl je ook actief deelneemt aan de vergadering.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 38 De leerling werkt mee aan het formuleren van een kwaliteitsbevorderend jaarplan in functie van de visie van de setting.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je hebt zicht op wat verstaan wordt onder visietekst en jaarplan.	Je stelt regelmatig de animatieve werking van een setting in vraag in functie van de visietekst en de doelstellingen van het jaarplan.	Je formuleert doelen voor het komende werkjaar, rekening houdend met de analyse van vorige werkjaren en de visie op animatie binnen de setting.	<i>Je vertaalt de collegiaal geformuleerde jaardoelen in concrete initiatieven/acties.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 39 De leerling gebruikt de nodige software bij de uitvoering van het administratief takenpakket van de animator / begeleider van wonen en leven.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt welke administratieve taken tijdbesparend kunnen worden uitgevoerd dmv ICT.	Je past diverse software toe.	Je past software vlot toe bij de uitvoering van het administratief takenpakket.	<i>Je doet voorstellen om software op nieuwe manieren aan te wenden in het takenpakket van de animator / begeleider van wonen en leven.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 40 De leerling registreert op efficiënte manier de deelname van cliënten aan activiteiten.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je analyseert bestaande registratiemethoden kritisch.	Je ontwerpt een efficiënte registratiemethode.	Je registreert de deelname aan activiteiten adhv het ontworpen registratiedocument.	<i>Je trekt de nodige conclusies uit je registratie om de animatieve werking te optimaliseren.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 41 De leerling gaat verantwoord om met beschikbaar budget en materialen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je weet bij wie je informatie kunt opvragen omtrent beschikbaar budget.	Je berekent welk budget nodig is voor een bepaalde activiteit.	Je neemt prijs/kwaliteitsbewuste beslissingen bij aankopen binnen het beschikbare budget.	<i>Je neemt initiatieven om deel te nemen aan projecten die subsidies opleveren voor de setting in het algemeen en voor de animatieve werking in het bijzonder.</i>
Je weet welke en hoeveel materialen voorradig zijn.	Je berekent hoeveel materiaal je zal nodig hebben voor een activiteit en je vergelijkt dit met de aanwezige voorraad.	Je gaat verantwoord om met materiaal.	<i>Je bestelt op voorhand materialen die nuttig kunnen zijn voor de animatieve taken.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 42 De leerling staat in voor inhoud en lay-out van het huiskrantje.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je haalt interessante items aan, thuishorend in een huiskrantje.	Je schrijft een artikel of kort tekstfragment.	Je stelt een huiskrantje volledig inhoudelijk en naar lay-out samen.	<i>Je stelt een huiskrantje vernieuwend en kwalitatief samen, met actieve deelname van de gebruikers en hun netwerk.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 43 De leerling werkt samen met vrijwilligers.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verwoordt het belang van een goedwerkende vrijwilligerswerking in een setting.	Je beschrijft hoe vrijwilligers gerekruteerd, bijgeschoold en ondersteund worden in een setting.	Je werkt samen met vrijwilligers in de uitvoering van een eigen activiteit.	<i>Je organiseert spontaan een vormend, ondersteunend initiatief t.a.v. de vrijwilliger(s) waarmee je samenwerkt.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 44 De leerling werkt initiatieven uit om de betrokkenheid van het sociaal netwerk van de cliënt te verhogen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je bent alert voor mogelijke behoeften van het sociaal netwerk van de cliënt om betrokken te worden bij de animatieve werking in het algemeen en bij de realisatie van de individuele animatieve doelstellingen t.a.v. de cliënt in het bijzonder.	Je gaat na of gedetecteerde behoeften tot betrokkenheid van het sociaal netwerk gedeeld worden door de cliënt.	Je werkt een concreet voorstel uit dat tegemoet komt aan de behoeften van het sociaal netwerk en de behoeften van de cliënt.	<i>Je werkt een concreet voorstel uit dat tegemoet komt, ook aan soms tegenstrijdige behoeften van cliënt en sociaal netwerk.</i>

DECR. NR: Subcompetentie 45 De leerling verstrekt info aan het sociaal netwerk van de cliënt.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft voorbeelden van initiatieven om het sociaal netwerk van de cliënt te informeren.	Je bent alert voor / bevraagt mogelijke informatiebehoeften van het sociaal netwerk van de cliënt.	Je verstrekt informatie aan leden van het sociaal netwerk van de cliënt in een 1-1situatie en verwijst door indien nodig.	<i>Je organiseert een informatieverstrekkend moment t.a.v. het sociaal netwerk van meerdere cliënten tegelijk.</i>

6. Algemene pedagogisch-didactische wenken

6.1. Competentiematrix

In deze competentiematrix worden de te verwerven **hoofdcompetenties en subcompetenties**⁵ aangegeven. (De volgorde waarin de competenties worden genoemd is daarbij niet relevant.)

Daarnaast vindt u **aangegeven door welke leraar (vanuit welke invalshoek) de verschillende subcompetenties minimaal dienen aangereikt te worden en geëvalueerd worden**. Het is evenwel aangewezen om vanuit meerdere invalshoeken informatie te verzamelen over het realiseren van bepaalde subcompetenties, omdat dit de waarde van deze informatie versterkt.

Deze competentiematrix is **een minimaal referentiekader** om enerzijds scholen eenzelfde minimaal kader aan te bieden, maar anderzijds nog voldoende vrijheid en autonomie te laten om eigen accenten in functie van hun leerlingenpopulatie, competenties van het lerarenteam, noden vanuit de sector op te nemen.

Aangezien dit leerplan gerealiseerd wordt door verschillende leraren samen, vanuit verschillende invalshoeken, is het belangrijk om **binnen de vakgroep – in overleg met de directie- formele afspraken** te maken over wie aan welke algemene doelstellingen en (sub)competenties zal werken.

Deze competentiematrix (aangevuld met de algemene doelstellingen – cfr. sleutelvaardigheden / vakgebonden attitudes) zou het vertrekpunt van de schooleigen invulling kunnen zijn, waarbij onderstaande matrix minimaal is ingepast.

⁵ HC = hoofdcompetentie, SC = subcompetentie

	Leraar Opvoedkunde	Leraar Verzorging	Stage opvoedkunde	Leraar Expressie	Leraar Nederlands
HC1	Opbouwen van eigen deskundigheid.				
SC1	X		X		
SC2	X				
SC3	X		X		
SC4			X	X	
SC5					X
SC6				X	
SC7	X				
SC8	X				X
SC9	X				X
SC10	X		X		X
SC11	X				
SC12		X			
HC2	Bieden van individuele begeleiding.				
SC13	X				
SC14	X		X		
SC15	X		X		
SC16	X		X		
SC17	X		X		
HC3	Aanbieden en begeleiden van activiteiten.				
SC18	X		X		
SC19			X	X	
SC20			X	X	
SC21				X	
SC22	X		X		
SC23			X	X	
SC24			X	X	
SC25			X	X	
SC26			X	X	
SC27			X	X	
SC28	X				
HC4	Ondersteuning bieden aan de cliënt in de dagelijkse zorg binnen de context van de activiteiten.				
SC29		X			
SC30		X			
SC31		X			
SC32		X	X		
SC33		X			
HC5	Fungeren binnen een organisatie, een team en het sociaal netwerk van je cliënt				
SC34	X				
SC35		X	X		
SC36	X				X
SC37					X
SC38	X				
SC39	X				
SC40	X		X		
SC41			X	X	
SC42	X				X
SC44	X				

SC44	X				
SC45	X				

6.2. Indicatieve lessentabel

De lessentabel voor deze studierichting bestaat uit een **specifiek gedeelte** (met 1 geïntegreerd, competentiegericht leerplan) en een **complementair gedeelte** (vrij in te vullen door de school – rekening houdend met haar context en leerlingenkenmerken).

De vakken uit het **specifiek gedeelte** realiseren dit geïntegreerde, competentiegerichte leerplan.

De vakgroep bepaalt in onderling overleg met de directie wie aan welke algemene doelstellingen en subcompetenties werkt, ze realiseert en ze evalueert.

De school kiest vrij hoe ze het **complementair gedeelte** invult en welke doelen ze hierin wil realiseren. Kiest de school ervoor om vanuit het complementair gedeelte ook aan dit geïntegreerde, competentiegerichte leerplan te werken, dan worden de uren gebruikt als extra lestijden om het specifiek gedeelte te realiseren. Kiest de school ervoor om in het complementair gedeelte iets anders te doen, dan formuleert de school bij het begin van het schooljaar duidelijk de doelen die in het complementair gedeelte moeten gerealiseerd worden. Het is belangrijk dat de vakgroep weet of en hoe het complementair gedeelte wordt aangewend.

De **verwijzing naar de vakken** is relevant voor de ambtsverrichtingen en attributies.

De **verwijzing naar de lestijden per week** is een indicatie voor de lesroosters van leraren en leerlingen.

Specifiek gedeelte	30 lestijden / week
AV Expressie	6 lestijden / week
AV Nederlands	2 lestijden / week
PV/TV Stage opvoedkunde	16 lestijden / week
TV Opvoedkunde	5 lestijden / week
TV Verzorging	1 lestijden / week
Complementair gedeelte	6 lestijden / week
...	...
...	...

Invulling van het complementair gedeelte

Als school hebt u de keuze of u (een aantal van) de lestijden uit het complementair gedeelte (complementair aanbod dat de school of zelfs de leerling kiest) aanwendt of niet. (zie SO 64)

Deze keuze wordt mede bepaald door de schoolvisie op leren, het onderwijsaanbod in de school, de verdere loopbaan (arbeidsmarktgerichte opleidingen of doorstromingsgerichte opleidingen) - rekening houdend met de specifieke kenmerken van uw leerlingenpopulatie.

U kan uren van het complementair gedeelte aanwenden als extra lesuren om een dit leerplan te realiseren (dan worden deze uren gebruikt voor de realisatie van de algemene doelstellingen en competenties van dit leerplan) of u kan ervoor opteren om deze lestijden een andere invulling te geven die zinvol is voor de studierichting of aansluit bij specifieke noden van de leerlingen of net verruimend werkt. Indien u voor optie 2 kiest, dient u vooraf de doelen van het complementair gedeelte te bepalen en dient u erover te waken dat de resultaten hiervan enkel een adviserende waarde hebben bij het eindoordeel.

Een mogelijke zinvolle invulling, relevant voor de studierichting en aansluitend bij de leerlingenkenmerken zou vb LO zijn -op voorwaarde dat LO hier functioneel voor deze studierichting wordt gegeven. De leraar LO is immers expert in het begeleiden van groepen bij spelactiviteiten. Hierbij kunnen volgende aspecten in samenwerking met de leraar expressie verder uitgediept worden: geven van een creatieve invulling van activiteiten, het afstemmen van activiteiten op verschillende doelgroepen, het begeleiden van een groep bij spel- en sportactiviteiten, het reflecteren op het eigen handelen,...

Een andere zinvolle invulling, relevant voor de studierichting en aansluitend bij de leerlingenkenmerken zou vb supervisie of intervisie zijn: doelstellingen hierbij kunnen zijn: de persoonlijke ontwikkeling sterker opvolgen, verantwoordelijkheid opnemen voor het leerproces door o.a. leerervaringen te analyseren met medeleerlingen, ...

Competentiegerichte leerarrangementen

Werken met competentiegerichte leerplannen heeft ook een impact op de pedagogisch didactische aanpak en evaluatie. Dat wil zeggen dat we inzetten op het integreren van competentiegerichte leerarrangementen, competentiegerichte opdrachten of taken in de lespraktijk en dat de eindevaluatie een oordeel zal vellen over het al dan niet bereiken van algemene doelstellingen en (sub)competenties.

Een mogelijke manier om competentiegerichte leerarrangementen uit te werken:

Stap 1: Cluster een aantal subcompetenties die met elkaar verwant zijn. Voeg hier ook enkele algemene doelstellingen aan toe.

Stap 2: Ontwikkel een competentiegericht leerarrangement / competentiegerichte taak of opdracht (waarbij een aantal essentiële elementen aan bod komen - zie hieronder)

Stap 3: Laat leerlingen functioneel gebruik maken van leerinhouden die noodzakelijk zijn om de competentiegerichte taak of opdracht te maken.

Stap 4: Evalueer elke competentiegerichte opdracht op basis van vooraf bepaalde evaluatiecriteria en verzamel alle info van de verschillende competentiegerichte opdrachten.

Stap 5: Vel na voldoende oefentijd een oordeel: in welke mate is een algemene doelstelling / subcompetentie bereikt o.b.v. de omschrijving van de algemene doelstelling en de indicatoren voor de subcompetenties.

Essentiële elementen bij het uitwerken van een competentiegericht leerarrangement / taak of opdracht:

- 1 informatief gedeelte: aan welke algemene doelstellingen en subcompetenties wil je werken;
- 2 situatieschets of inleiding: realistisch, functioneel, levendige en stimulerende context;
- 3 taakomschrijving met eindproduct en specificaties: duidelijke omschrijving van de taak, eindproduct en eisen waaraan dit moet voldoen;
- 4 lesverloop / proces: stap voor stap wat moeten leerlingen doen;
- 5 bronnen en ondersteunend materiaal: wat mag gebruikt worden
- 6 beoordeling / evaluatie: wie, wat, hoe wordt geëvalueerd met duidelijke evaluatiecriteria;
- 7 reflectie: door leerlingen;
- 8 extra lerareninformatie.

Een mogelijk sjabloon en voorbeelden vind je op
<https://sites.google.com/site/projectcompetentieleren/documenten>

Indien je als leraar wil nakijken of een opdracht competentiegericht is opgesteld, kan je onderstaande vragen in het feedbackrooster gebruiken.

7.

8. Evaluatie

Doelstelling

Evaluatie wordt beschouwd als de waardering van het werk waarmee leraar en leerlingen samen bezig zijn. Het is de bedoeling dat zowel de leraar als de leerling informatie krijgen over het bereiken van de doelstellingen en over het leerproces. De leraar gebruikt deze informatie bij toekomstige besluiten over het leerproces van de leerlingen en het onderwijsleerproces (bijv. de instructie en begeleiding van de leraar).

Daarenboven is evaluatie – de evaluatie- en rapporteringspraktijk – een belangrijke pijler binnen de kwaliteitszorg van de school en als dusdanig spoort de evaluatie met de schoolvisie op leren. Omdat evaluatie naar de leerlingen toe eenvormigheid moet vertonen over de vakken en de leerjaren heen, is het logisch dat:

- de school hierover haar visie ontwikkelt;
- de betrokken leerkrachten deze visie concretiseren voor hun vak in de vakgroepwerking.

De leerling en zijn ouders vinden in de rapportering (score, commentaar, remediëring) bruikbare informatie over de doelmatigheid van de gevolgde studiemethode.

Competentiegericht evalueren

Competentiegericht evalueren houdt in dat de leraar de kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd beoordeelt. De leraar beoordeelt op welke manier competenties gebruikt worden bij het oplossen van authentieke of levensechte problemen op meerdere momenten tijdens het leerproces en via verschillende evaluatiemethoden. De leerling zelf is bij competentiegerichte evaluatie sterk betrokken en neemt onder begeleiding van de leraar ook een toenemende verantwoordelijkheid hierin. De complexiteit van de situatie en de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de leerling hierin hangen af van de competentie van de leerlingen.

Er zijn verschillende soorten competentiegerichte evaluatievormen en -instrumenten: bijv. het portfolio, casusopdrachten, simulaties, authentieke opdrachten (bijv. op de werkplek), reflectiegesprekken of – verslagen, beoordelingsformulieren (a.d.h.v. gedrags- of prestatie-indicatoren scores geven, zie verder), zelf-, peer- of co-evaluatie. Het gaat niet zozeer om welke evaluatievorm de beste is, wel om afwisseling te brengen in de evaluatiepraktijk gezien de verscheidenheid aan leerlingen. Het kiezen van de juiste evaluatievorm hangt af van het doel van de evaluatie (bijv. de manier van aanpak toetsen, samenwerking beoordelen, het resultaat of product beoordelen...) en het moment waarop je evalueert (bijv. tijdens of na het leerproces). Feedback geven zorgt ervoor dat de evaluatiemethoden krachtige leerinstrumenten worden. Effectieve feedback beantwoordt volgende vragen: hoe doet de leerling het, wat is het doel van de leerling en wat nu?

Bij het ontwerpen van competentiegerichte evaluatieopdrachten wordt vaak aan de opdracht een beoordelingsinstrument gekoppeld (= wat we beoordelen). Daarin staan gedragsindicatoren: er wordt beschreven welk gedrag de leerling moet laten zien of aan welke kwaliteitseisen de leerling in het proces of het product moet voldoen.

Kwaliteitsvol evalueren

De evaluatie zelf moet voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, wil er aan de hand van de resultaten een zinvol oordeel over de competentieontwikkeling van een leerling geveld kunnen worden:

- Valide: meten wat je moet meten. Bij competentiegericht onderwijs betekent dit dat de leraar meet in hoeverre de leerling in staat is om problemen op te lossen door kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd in te zetten;
- Betrouwbaar: evaluatieresultaten worden niet beïnvloed door toevalligheden en storende factoren;
- Eerlijk;
- Generaliseerbaar naar andere taken;
- Cognitieve complexiteit: vraagt de taak om probleemoplossend vermogen, kritisch denken, begrip, metacognitieve processen ...;
- Efficiëntie: een toets moet zoveel mogelijk informatie verschaffen tegen een zo laag mogelijke kost;
- Transparantie over de evaluatiecriteria;
- Authenticiteit van problemen/situaties;
- Impact op het leerproces en onderwijsproces.

Bronnen:

BERBEN, M. & VAN TEESELING, M, Differentiëren is te leren. Omgaan met verschillen in het voortgezet onderwijs., CPS Onderwijsontwikkeling en advies, Amersfoort, 2014

CASTELIJNS, J., SEGERS, M. & STRUYVEN, K., Evalueren om te leren. Toetsen en beoordelen op school., Coutinho, Bussum, 2011

CLUITMANS, J.J. & DEKKERS, M.A.F., Aan de slag met competenties. Een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional., OAB drs. M.A.F. Dekkers BV, Nuenen, 2009

COUBERGS, C., Struyven, K., Engels, N., COOLS, W. & DE MARTELAER, K., Binnenklasdifferentiatie. Leerkansen voor alle leerlingen., Acco, Leuven, 2013

COUBERGS, C. & STRUYVEN, K., Zomerdriedaagse. Verschillen als troef., Brussel, 1-3 juli 2014

DOCHY, F. & NICKMANS, G., Competentiegericht opleiden en toetsen. Theorie en praktijk van flexibel leren., Lemma BV, Utrecht, 2005

HARRE, K., SMEYERS, L. & VANHOOF, J., Evaluatiepraktijk op school. 10 pijlers voor een kwaliteitsvolle leerlingenevaluatie., Politeia nv, 2014

HATTIE, J., Leren zichtbaar maken., Abimo, 2013

KLATTER, E., Visiedocument evalueren, beoordelen en kwalificeren van competentieontwikkeling, Stichting Consortium Beroepsonderwijs, 2011

Steunpunt Diversiteit en Leren, Evalueren om te leren. Document geraadpleegd op 19/11/2014:
http://www.diversiteitenleren.be/sites/default/files/Evalueren_om_te_leren_0.pdf

Evaluatie in dit competentiegericht leerplan

Evaluatie wordt beschouwd als de waardering van het werk waarmee leraar en leerlingen samen bezig zijn. Het is de bedoeling dat zowel de leraar als de leerling informatie krijgen over het bereiken van de algemene doelstellingen en (sub)competenties én over het leerproces.

Daarenboven is evaluatie – de evaluatie- en rapporteringspraktijk - een belangrijke pijler binnen de kwaliteitszorg van de school en als dusdanig spoort de evaluatie met de schoolvisie op leren.

Omdat evaluatie naar de leerlingen toe eenvormigheid moet vertonen over de vakken en de leerjaren heen, is het logisch dat:

- de school hierover haar visie ontwikkelt;
- de betrokken leerkrachten deze visie concretiseren voor hun vak in de vakgroep.

Functie van competentiegericht toetsen⁶ (= vaststellen van de vorderingen):

Feedback functie:

- vaststellen van de mate van succes
- leerlingen inzicht geven in hun sterke en zwakke kanten en hun vooruitgang
- evaluatie om het leerproces te kunnen bijsturen

Ontwikkelingsgerichte functie:

- vaststellen van behoeften en kansen t.a.v. de verdere ontwikkeling van de beroepsbekwaamheid
- evaluatie in het kader van studieplanning, vast te leggen in het persoonlijk ontwikkelingsplan van een leerling (POP) ⁷

Kwalificerende functie:

- vaststellen van de mate van beroepsbekwaamheid – evaluatie die leidt tot een kwalificatie

Toetsen moeten voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, wil er aan de hand van de toetsresultaten een zinvol oordeel over de competentieontwikkeling van een leerling geveld kunnen worden. Naast validiteit (meten wat moet je meten: dat de leerling in staat is om beroepsproblemen op te lossen door algemene doelstellingen en subcompetenties geïntegreerd in te zetten), betrouwbaarheid (hoe wordt er gemeten, vrij van meetfouten: als je via verschillende kanalen gelijkaardige informatie of resultaten verkrijgt), zijn standaardisatie (opdrachten, scoremodellen en beoordelingsnormen zijn vergelijkbaar voor alle leerlingen), transparantie (het is duidelijk wat gevraagd wordt) en efficiëntie (een toets moet zoveel mogelijk informatie verschaffen tegen een zo laag mogelijk kost) belangrijke kwaliteitseisen bij evaluatie.

⁶ Bron: Aan de slag met competenties: een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional. Auteurs: J.J.Cluitmans, M.A.F. Dekkers met medewerking van P.P.M. Bloemen, T.P.A. van Oeffelt. P 157-198)

⁷ Meer info: Portfolio als leermiddel: een inspiratieboek voor lesgevers. Auteur: Wil Meeus. Wolters Plantyn.

Toetsvormen in competentiegericht leren

Om te oordelen in hoeverre een leerling competent is, kunnen verschillende toetsvormen ingezet worden. Een aantal toetsvormen kunnen zowel ingezet worden bij de aanpak (het proces) als het resultaat (het product).

- Toetsen van de manier van aanpak (het proces)

Tijdens het leer-werkproces: via peerevaluatie, 90 of 360-gradenbeoordeling, begeleidersevaluatie

Na het leer-werkproces: via cliënts simulatie, groepsdiscussie, arbeidsproef, postbak (plaats waar de werkplek en de werksituatie verantwoord kunnen worden nagebootst – taken worden in een gestandaardiseerde omgeving afgenomen), reflectieverslagen, reflectiegesprekken,...

- Toetsen van het resultaat (het product)

Tijdens het leer-werkproces: via beoordeling van het product

Na het leer-werkproces: via beoordeling van het product, casustoets, arbeidsproef, postbak, cliënts simulatie, rollenspel, zelf-en peerevaluatie...

In veel competentiegerichte opleidingen wordt bij evaluatie gebruik gemaakt van verschillende instrumenten.

De aandacht verschuift bij competentiegericht leren van individuele toetsen naar overkoepelende **beoordelingsprocedures**. In het beoordelingsproces zijn 4 fasen te onderscheiden: verzamelen van gegevens, ordenen en selecteren van gegevens, gezamenlijk waarderen van gegevens en nemen van een beslissing.

Om een uitspraak te kunnen doen of een leerling al dan niet in voldoende mate over de algemene doelstellingen en (sub)competenties beschikt om als beginnend opvoeder / begeleider aan de slag te kunnen, is het belangrijk om het proces dat een leerling doorloopt in kaart te brengen: hoe en in welke mate verloopt de ontwikkeling van de (sub)competenties / algemene doelstellingen, welk niveau heeft de leerling op het einde van het traject (met nodige remediëring en bijsturingen) behaald.

Het is de delibererende klassenraad die op het einde van het traject oordeelt of de algemene doelstellingen en (sub)competenties in voldoende mate zijn verworven.

Rapporteren

De geregelde rapportering heeft tot doel de leerling en zijn ouders tussentijds in te lichten over de vordering in het realiseren van de algemene doelstellingen en (sub)competenties. De rapportering moet ook aandacht schenken aan remediëren. De school bepaalt de vorm en de frequentie van rapporteren.

9. Feedbackrooster competentiegerichte opdracht

Titel opdracht:		
Niveau:	Duur:	Auteurs:
Leerjaar:	Bijlage:	
Vak:	Nummer leerplan:	
1. Informatief gedeelte 1.1. Werd alle informatie ingevuld?; 1.2. Zijn alle algemene doelstellingen en subcompetenties waarop expliciet gewerkt wordt vermeld?; 1.3. Wordt er gefocust op een duidelijke cluster subcompetenties?; 1.4. Zijn de algemene doelstellingen en subcompetenties relevant voor de opdracht?		
2. Situatieschets / inleiding 2.1. Maakt dit de leerlingen warm voor de opdracht?; 2.2. Wordt hier een herkenbare situatie beschreven waarin de leerling zich bevindt en waarin hij in werkelijkheid zelf terecht zou kunnen komen of al is gekomen? Is de leerling onderwerp van de beschrijving? Of 2.3. Wordt hier een probleemsituatie beschreven of getoond waarin de leerling zich kan inleven en waarvoor de leerling zich zou kunnen interesseren? Is de leerling onderwerp van de beschrijving? Of 2.4. Wordt hier een waargebeurd praktijkgeval uit een specifieke context beschreven of getoond?; 2.5. Wordt er aangegeven hoe de leraar de les inleidt?; 2.6. Focust men vooral op het schetsen van de situatie/de context en nog niet op de taak?		
3. Taakomschrijving Eindproduct 3.1. Wordt er duidelijk omschreven wat de leerlingen gaan maken (rollenspel, blog, werkstuk, juryverdediging, etc)?; 3.2. Is dit een zinnig, authentiek en realistisch product dat peilt naar het geïntegreerd toepassen van algemene doelstellingen en (sub)competenties? Specificaties 3.3. Wordt er beschreven waaraan het eindproduct inhoudelijk moet voldoen?; 3.4. Wordt er beschreven met hoeveel de leerlingen hieraan mag gewerkt worden?; 3.5. Wordt er beschreven hoe lang de leerlingen hieraan mogen werken?; 3.6. Wordt er beschreven welke bronnen en hulpmiddelen de leerlingen hierbij mogen gebruiken?; 3.7. Wordt er beschreven hoe het eindproduct er qua vorm moet uitzien?; 3.8. Is er een duidelijke overeenkomst met de vooropgestelde leerdoelen?; 3.9. Is er een duidelijke overeenkomst met het evaluatierooster? Algemeen 3.10. Wordt er ruimte gelaten voor eigen kennisconstructie (open opdracht) en creativiteit?; 3.11. Is het gebruik van bronnen zo vrij mogelijk?; 3.12. Zorgt de taakomschrijving ervoor dat ik als leerling geen vragen meer heb over de taak?		

4. Proces / lesverloop

- 4.1. Zijn de deelopdrachten genummerd en zo geformuleerd dat de leerling precies weet wat hij moet doen?;
- 4.2. Wordt er telkens aangegeven welke werkvorm er gebruikt mag worden?;
- 4.3. Wordt er telkens aangegeven welke bronnen of hulpmiddelen er gebruikt mogen worden en is er een breed aanbod aan bronnen?;
- 4.4. Vervult de leraar de rol van coach?;
- 4.5. Zijn de deelopdrachten activerend voor de leerlingen?;
- 4.6. Wordt er structureel aandacht besteed aan kennisconstructie?;
- 4.7. Komen de verschillende algemene doelstellingen en (sub)competenties aan bod?;
- 4.8. Wordt er aandacht besteed aan strategieën?

5. Bronnen en ondersteunend materiaal

- 5.1. Zijn alle gebruikte bronnen uit de hele taak hier vermeld?;
- 5.2. Is er een breed aanbod aan (authentieke) bronnen?;
- 5.3. Zijn alle bijlagen achteraan in de taak bijgevoegd?;
- 5.4. Zijn stukken uit handboeken enkel vermeld en niet ingescand bijgevoegd?;
- 5.5. Is er een omschrijving van de bronnen zodat je onmiddellijk kan zien waarvoor je hem kan gebruiken?

6. Beoordeling / evaluatie

- 6.1. Wordt er aangegeven wie evalueert, wat geëvalueerd wordt en hoe?;
- 6.2. Wordt er gebruikgemaakt van een brede waaier aan evaluatievormen?;
- 6.3. Wordt er gebruikgemaakt van een rooster met duidelijke criteria/indicatoren op het juiste niveau (waaraan kan ik zien dat de algemene doelstellingen en (sub)competenties bereikt werden)?;
- 6.4. Sluit het evaluatierooster aan bij de taakomschrijving en de vooropgestelde doelen?

7. Reflectie

- 7.1. Wordt er aangegeven waarop gereflecteerd wordt?;
- 7.2. Is de formulering begrijpelijk voor de leerlingen?;
- 7.3. Wordt er voldoende breed gereflecteerd?;
- 7.4. Wordt er aangegeven hoe dat moet gebeuren?;
- 7.5. Zijn de reflectie-instrumenten uitgewerkt?

8. Extra lerareninformatie

- 8.1. Wordt er informatie gegeven over randvoorwaarden om deze opdracht te doen slagen?;
- 8.2. Wordt er informatie gegeven over de inzichten na het uitproberen van de taak?;
- 8.3. Wordt er informatie gegeven over eventuele varianten?;
- 8.4. Wordt er informatie gegeven over de beginsituatie van de leerlingen?

9.1. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Opvoedkunde

Subcompetenties	Competentiegerichte leerarrangementen , taken en opdrachten op basis van ⁸	Bijvoorbeeld deze leerinhouden	Aantal lestijden: 8 lestijden / week = minimaal 30 weken / schooljaar = minimaal 240 lestijden /schooljaar
SC 1 Je reflecteert over je eigen handelen en stuurt bij waar nodig SC 2 Je geeft gepast feedback SC 3 Je gaat gepast om met het krijgen van feedback SC 10 Je communiceert verbaal en non-verbaal aangepast aan de context waarin je jou bevindt		Basiscommunicatie Principes van feedback geven en krijgen Verbale en non-verbale communicatie Reflectie op de eigen communicatie Ondersteunend gesprek Luisteren als gesprekstechniek Johari-venster Toepassing van communicatietheorie bijv.. Watzlawick ...	Ongeveer 20 lestijden
SC 11 Je luistert actief en reageert empathisch SC 22 Je motiveert de cliënt tot deelname aan activiteiten SC 45 Je verstrekt info aan het sociaal netwerk van de cliënt		Beroepsgerichte communicatie Empathisch luisteren Beroepsgerichte gesprekstechnieken bij dementie, palliatieve zorgvrager, rouw en verwerking Motiverende gesprekstechnieken Context zien in motivatie tot activiteiten Duidelijke informatieverstrekking ...	Ongeveer 20 lestijden

⁸ Deze blanco kolom werd ingevoegd om nog eens te beklemtonen dat competentiegerichte leerarrangementen dienen uitgewerkt te worden op basis van een aantal functionele leerinhouden, om de subcompetenties te realiseren.

<p>SC 7 Je observeert en interpreteert relevante facetten van het gedrag SC 13 Je neemt de wensen, ambities en doelen van de cliënt op in een individueel woon- en leefplan SC 14 Je realiseert betekenisvolle activiteiten die aansluiten bij de wensen, ambities en doelen van de cliënt SC 18 Je stelt een evenwichtig activiteitenprogramma op in functie van een specifieke doelgroep SC 38 Je werkt mee aan het formuleren van een kwaliteitsbevorderend jaarplan in functie van de visie van de setting SC 39 Je gebruikt de nodige software bij de uitvoering van het administratief takenpakket van de animator / begeleider van wonen en leven SC 40 Je registreert op efficiënte manier de deelname van cliënten aan activiteiten SC 42 Je staat in voor inhoud en lay-out van het huiskrantje</p>		<p>Methodisch handelen Observeren en interpreteren : kader, principes, vormen Vergelijken en opmaken van woon- en leefplannen Vergelijken en opmaken van animatieve zorgplannen Randvoorwaarden voor het realiseren van de individuele animatieve doelstellingen Bewonersgericht werken Vergelijken en opmaken van activiteitenplanning Vergelijken van een kwaliteitsvol jaarplan Vergelijken en opstellen van registratiemethoden van deelname Huiskrantje verzorgen ...</p>	<p>Ongeveer 30 lestijden</p>
--	--	---	------------------------------

SC 15 Je gaat correct om met diverse gedragsvormen gerelateerd aan de normale veroudering		Normale veroudering Levensfasen Verschillende gedragsvormen gerelateerd aan de veroudering en hoe er mee omgaan Rouw en verwerking Palliatieve zorg ...	Ongeveer 20 lestijden
SC 16 Je gaat correct om met diverse gedragsvormen gerelateerd aan pathologieën uit de psychogeriatric		Psychopathologische veroudering Dementie Angst Depressie ...	Ongeveer 20 lestijden
SC 17 Vanuit je rol als referentiepersoon, bewaak je de kwaliteit van wonen en leven én het toepassen van de SMK's door jezelf en anderen. SC 28 Je stelt een cultuurgebonden aanbod voor, afgestemd op de wensen en interesses van cliënten binnen een woonzorgcentrum SC 34 Je creëert een huiselijke en aantrekkelijke leefruimte		Kwaliteitsvol handelen en animatieve grondhouding Huiselijke leefruimte SMK's Concrete voorstellen uitwerken en beoordelen om de buitenwereld te betrekken ...	Ongeveer 10 lestijden
SC 44 Je werkt initiatieven uit om de betrokkenheid van het sociaal netwerk van de cliënt te verhogen		Beeldvorming Beeld bij jongeren en ouderen Beeldvorming in de media en de maatschappij ... Sociaal netwerk Loyaliteitsconflicten ...	Ongeveer 20 lestijden

SC 36 Je neemt actief deel aan (team)vergaderingen en overlegmomenten SC 43 Je werkt samen met vrijwilligers		Samenwerken Voorwaarden voor goede samenwerking Problemen en conflicten bij samenwerken Rollen in een groep (bijv. roos van Leary) Doel van vergaderen en overleg Vergadertechnieken Vrijwilligers ...	Ongeveer 10 lestijden
---	--	--	-----------------------

9.2. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Verzorging

Subcompetenties	Competentiegerichte leerarrangementen , taken en opdrachten op basis van ⁹	Bijvoorbeeld deze leerinhouden	Indicatief aantal lestijden: 2 lesuren / week = ongeveer 60 lestijden /schooljaar
SC 12 Je neemt een ergonomische verantwoorde werkhouding aan. SC 35 Je stimuleert en bewaakt het naleven van de voorschriften inzake hygiëne, veiligheid en milieu, zowel intra- als extramuros		Ruimte maken voor en hulpmiddelen bij ergonomisch werken voor de zorggever en de cliënt: Zitten, staan, tillen Omschrijving en belang van hygiënisch handelen voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving Omschrijving en belang van veiligheid voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving: o.a. valpreventie en brandveiligheid Omschrijving en belang van milieubewust en ecologisch handelen voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving: o.a. afval sorteren ...	Ongeveer 8 lestijden

⁹ Deze blanco kolom werd ingevoegd om nog eens te beklemtonen dat competentiegerichte leerarrangementen dienen uitgewerkt te worden op basis van een aantal functionele leerinhouden, om de subcompetenties te realiseren.

<p>SC 29 Je draagt zorg voor het comfort van de cliënt binnen de context van de activiteiten</p> <p>SC 30 Je draagt zorg voor het voorkomen van je cliënt binnen de context van de activiteiten</p> <p>SC 31 Je biedt de nodige ondersteuning bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- en uitkleden binnen de context van de activiteiten met het oog op zijn autonomie</p>		<p>Comfortabele houding van de cliënt bij zorgsituaties en verwenactiviteiten</p> <p>Verplaatsen van de cliënt: lig naar zit, zit naar staan, begeleiding bij het stappen, staan naar zit, zit naar zit, zit naar lig</p> <p>Begeleiden met middelen wandelstok, rollator, bed,...</p> <p>Het belang van lichaamsbeweging Basale stimulatie Gebruik van etherische oliën, massagecrèmes Facilitatietechnieken</p> <p>Haren kammen Handen wassen Bril reinigen, aanbieden, opzetten Kledij Aankleden Uitmaken ...</p>	<p>Ongeveer 8 lestijden</p>
<p>SC 32 Je biedt binnen de context van animatie maaltijdbegeleiding aan de cliënt (zonder slikproblemen) met oog voor zijn autonomie</p>		<p>Correcte houding van de cliënt Aanbrengen van kledijbescherming Aanpassen en voorbereiden van voeding zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk kan eten Toedienen van voeding...</p>	<p>Ongeveer 4 lestijden</p>

<p>SC 33 Je past EHBO en CPR toe in de aangewezen situatie.</p>		<p>Basisprincipes van EHBO Toepassen van EHBO en CPR (wanneer niet), gebruik van AED Verzorgen van eenvoudige letsels en externen inschakelen indien nodig: herkennen van / weten wat in eerste instantie doen bij brandwonden, schaafwonden, snijwonden, breuken, bloedingen, slikproblemen, verstuingen en ontwrichtingen, shock, intoxicatie, hypoglycemie, epilepsie, beroerte... ...</p>	<p>Ongeveer 10 lestijden</p>
<p>SC 12 Je neemt een ergonomische verantwoorde werkhouding aan. SC 35 Je stimuleert en bewaakt het naleven van de voorschriften inzake hygiëne, veiligheid en milieu, zowel intra- als extramuros</p>		<p>Ruimte maken voor en hulpmiddelen bij ergonomisch werken voor de zorggever en de cliënt: Zitten, staan, tillen</p> <p>Omschrijving en belang van hygiënisch handelen voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving</p> <p>Omschrijving en belang van veiligheid voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving: o.a. valpreventie en brandveiligheid</p> <p>Omschrijving en belang van milieubewust en ecologisch handelen voor de zorggever, de cliënt en de ruimte / omgeving: o.a. afval sorteren</p> <p>...</p>	<p>Ongeveer 8 lestijden</p>

<p>SC 29 Je draagt zorg voor het comfort van de cliënt binnen de context van de activiteiten</p> <p>SC 30 Je draagt zorg voor het voorkomen van je cliënt binnen de context van de activiteiten</p> <p>SC 31 Je biedt de nodige ondersteuning bij de keuze van aangepaste kledij en het aan- en uitkleden binnen de context van de activiteiten met het oog op zijn autonomie</p>		<p>Comfortabele houding van de cliënt bij zorgsituaties en verwenactiviteiten</p> <p>Verplaatsen van de cliënt: lig naar zit, zit naar staan, begeleiding bij het stappen, staan naar zit, zit naar zit, zit naar lig</p> <p>Begeleiden met middelen wandelstok, rollator, bed,...</p> <p>Het belang van lichaamsbeweging Basale stimulatie Gebruik van etherische oliën, massagecrèmes Facilitatietechnieken</p> <p>Haren kammen Handen wassen Bril reinigen, aanbieden, opzetten Kledij Aankleden Uitmaken ...</p>	<p>Ongeveer 8 lestijden</p>
<p>SC 32 Je biedt binnen de context van animatie maaltijdbegeleiding aan de cliënt (zonder slikproblemen) met oog voor zijn autonomie</p>		<p>Correcte houding van de cliënt Aanbrengen van kledijbescherming Aanpassen en voorbereiden van voeding zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk kan eten Toedienen van voeding...</p>	<p>Ongeveer 4 lestijden</p>

SC 33 Je past EHBO en CPR toe in de aangewezen situatie.		Basisprincipes van EHBO Toepassen van EHBO en CPR (wanneer niet), gebruik van AED Verzorgen van eenvoudige letsels en externen inschakelen indien nodig: herkennen van / weten wat in eerste instantie doen bij brandwonden, schaafwonden, snijwonden, breuken, bloedingen, slikproblemen, verstuikingen en ontwrichtingen, shock, intoxicatie, hypoglycemie, epilepsie, beroerte... ...	Ongeveer 10 lestijden
---	--	--	-----------------------

9.3. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegerichte leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden voor de leraar Expressie

Subcompetenties	Competentiegerichte leerarrangementen , taken en opdrachten op basis van ¹⁰	Bijvoorbeeld deze leerinhouden	Aantal lestijden: 2 lestijden / week = minimaal 30 weken / schooljaar = minimaal 60 lestijden /schooljaar
SC 4 Je integreert nieuwe ontwikkelingen in je animatief handelen. SC 6 Je integreert kennis en inzichten over het algemene en lokale tijds kader van de doelgroep in je animatief handelen. SC 19 Je bereidt schriftelijk activiteiten voor. SC 20 Je benut ICT en media in de uitwerking en uitvoering van activiteiten. SC 21 Je maakt de activiteiten kenbaar. SC 23 Je leidt activiteiten in SC 24 Je begeleidt activiteiten SC 25 Je rondt activiteiten af SC 26 Je evalueert activiteiten		Animatieve en begeleidingstechnieken in: -cognitieve stimulatie -bewegingsactiviteiten -reminiscentie activiteiten -muzikale activiteiten -creatieve activiteiten -verwennende zorgactiviteiten -huishoudkundige activiteiten -kunst en culturele activiteiten -grootschalige en extramuros activiteiten	Ongeveer 180 lestijden

¹⁰ Deze blanco kolom werd ingevoegd om nog eens te beklemtonen dat competentiegerichte leerarrangementen dienen uitgewerkt te worden op basis van een aantal functionele leerinhouden, om de subcompetenties te realiseren.

SC 27 Je werkt voorstellen uit die een brug slaan tussen de zorgsetting en de buitenwereld. SC 41 Je gaat verantwoord om met beschikbaar budget en materialen.			
---	--	--	--

9.4. Mogelijke clustering van subcompetenties en uitwerken van competentiegericht leerarrangementen o.b.v. mogelijke leerinhouden van de leraar Nederlands

Extra info rond functionele taalvaardigheid: zie conferentiebundel: “Maatschappelijke taalvaardigheid in duet – Conferentie na de peiling Nederlands in 3° graad ASO / TSO / KSO” in de virtuele ruimte ‘Personenzorg’ in smartschool of

<http://www.ond.vlaanderen.be/curriculum/peilingen/conferenties/files/conferentiebundel-nederlands-derdegraad.pdf>

Subcompetenties	Competentiegericht leerarrangementen , taken en opdrachten op basis van ¹¹	bijvoorbeeld deze leerinhouden	Aantal lestijden: 2 lestijden / week = minimaal 30 weken / schooljaar = minimaal 60 lestijden /schooljaar
SC 5 Je verzamelt en verwerkt kritisch informatie SC 8 Je rapporteert mondeling in het Nederlands SC 9 Je rapporteert schriftelijk in het Nederlands SC 10 Je communiceert verbaal en non-verbaal aangepast aan de context waarin je jou bevindt SC 36 Je neemt actief deel aan (team)vergaderingen en overlegmomenten SC 37 Je maakt een verslag van een gevolgde vergadering SC 42 Je staat in voor inhoud en lay-out van het huiskrantje		Leesstrategieën: belang van kunnen filteren van informatie, eventueel d.m.v. opzoekopdracht, synthese-oefening (hoofd- en bijzaken kunnen onderscheiden) a.d.h.v. een voor die richting prikkelende tekst, leesverslag van vakliteratuur, belang voor actualiteit (krant doornemen), huiskrantje, selecteren van bruikbaar materiaal voor een activiteit Spreekvaardigheid: Zichzelf of medeleerling/bewoner voorstellen a.d.h.v. een sjabloon, een activiteit inleiden, opzoekwerk voorstellen d.m.v. een presentatie, rollenspel, vergaderen, ... !! Belang van register/ contextgebonden taalgebruik: wanneer ST? Wanneer DIA? Welke toon aanslaan? Zeker in het werkveld Schrijfvaardigheid: Een leesverslag schrijven (vakliteratuur), een verslag van een vergadering schrijven, dossier aanvullen, samenwerking met stage (stageverslaggeving), spelfouten die de leerlingen zelf maken	Ongeveer 60 lestijden

¹¹ Deze blanco kolom werd ingevoegd om nog eens te beklemtonen dat competentiegericht leerarrangementen dienen uitgewerkt te worden op basis van een aantal functionele leerinhouden, om de subcompetenties te realiseren.

		<p>verbeteren en aan de hand daarvan regels opfrissen, een synthese kunnen maken van een voor hen prikkelende tekst...</p> <p>Een opdracht die heel zinvol is voor zowel spreek- als schrijfvaardigheid: interview met iemand uit het werkveld.</p> <p>Contextgebonden afspraken in de communicatie</p> <p>Belang vergaderen en overleg</p> <p>Vergadertechnieken</p> <p>Lay-out en vormgeving van een huiskrantje</p> <p>...</p>	
--	--	---	--

10. Minimale materiële vereisten¹²

- Ruim multifunctioneel lokaal ter beschikking waar de subcompetenties kunnen worden geoefend;
- Toegang tot audiovisuele apparatuur: volledige en efficiënte internettoegang, functionele softwarepakketten in het kader van activiteiten, beamer, pc / laptop, DVD-speler, TV, projectie muur, laser-kleurencopie toestel;
- Toegang tot een aantal referentiewerken (zie bibliografie);
- Knutselmateriaal, herinneringsvoorwerpen, toegang tot de didactische keuken, materiaal voor verwerkende zorgactiviteiten;
- Verzorgingsmateriaal en EHBO / CPR materiaal.

¹² Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- De uitrusting en inrichting van lokalen;
- De aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- Duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- Alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- De collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- De persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

11. Bibliografie

Ingrid Barendsen & Wil Boonstra

- Terug naar toen ...;
- HB – uitgevers;
- ISBN 90 5574476 – x.

José Franssen

- Luisteren vanuit je leunstoel;
- Handboek voorlezen aan ouderen;
- BSL;
- ISBN 90 3134134 – 7.

Gert Bloemendal e.a.

- Levensboeken – een handleiding voor hulpverleners in de ouderenzorg;
- Intro;
- ISBN 90 5574085 – 3.

Angelika Koot-Fokkink

- Aroma-activiteiten met ouderen;
- HB – uitgevers;
- ISBN 90 5574427 – 1.

Pasklaar

- Losbladig abonnement op activiteitensteekkaarten;
- BSL.

Denkbeeld

- Tijdschrift voor psychogeriatric.

Veerle Baert e.a.

- Animatie, meer dan een activiteit;
- Cahiers Ouderenzorg;
- Kluwer;
- ISBN 9 789059286450.

Gert Bloemendal

- Speelt u mee ?;
- Uitgeverij Intro;
- ISBN 90-5574093-4.

Gert Bloemendal & Gerdi Keeler

- Activiteiten voor dementerenden thuis;
- Uitgeverij Intro;
- ISBN 90-266-6166-5.

Marjan van de Laar

- Weet u nog ... ? Werkboek ROT;
- .Uitgeverij Intro;
- ISBN 9026619286.
- **Deirdre Beneden Genaamd Kolmer, Loes den Hollander, Annelies Bast (Red.)**
- Momenten van ... Verhalen over vroeger;
- BSL;
- ISBN 9031351671.

Wout Huizing & Thijs Tromp

- Mijn leven in kaart . Met ouderen in gesprek over hun levensverhaal;
- BSL;
- ISBN 9789031351497.

De Bovenkamer

- Een educatief spel over dementie;
- Bond Moyson.

A. van Assel & E. Messelis

- Groepswerk met ouderen ... een vak apart ?!;
- Garant Uitgevers NV;
- ISBN 9789044120363.

Bormans K.

- Wat Alz?
- Van Halewyck
- ISBN 9789461313348
- Een nieuw geheugenpaleis
- Lannoo
- ISBN 9789401447409
- Het spel van de verbeelding
- Davidsfonds

Dely Herlinde

- De schat van je leven
- Uitgeverij EPO
- ISBN 9789462670501

Dely H., Verschaegen J. en Steyaert J.

- Ik, jij, samen mens. Een referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie
- Uitgeverij EPO
- ISBN 9789462671492

Hinnekind Bie

- Rusthuizen inspireren rusthuizen in positieve beeldvorming
- Vereniging van Vlaamse steden en gemeenten in 2003
- ISBN 9789033462870

De knipselkrant

- DOLFEN-LELEU, J., Bejaardenzorg, Aurelia Books, Sint-Martens-Latem, 1992, 216 blz.;
- DOLFEN-LELEU, J., Hygiëne en gezondheid thuis en op het werk, Aurelia Books, Diegem, 1998, 158 blz.;
- GOEMINNE, E., Algemene Nursing 1, Aurelia Books, Waregem, 1983, 301 blz.;
- MANUTENTIE TEAM UZ GENT, Manutentie in de Gezondheidszorg, Academia Press, Gent, 1999, 235 blz.;
- RODE KRUIS, Help! Eerste hulp voor iedereen, 1e druk, dhr. Philippe Vandekerckhove, Mechelen, 2007, 525 blz.;
- SCHUTT, KARIN, Enjoy! Massagen - Genieten van heerlijke massages, Gräfe und Unser Verlag GmbH, München - Zuid-Nederlandse Uitgeverij N.V., Aartselaar, 2008, 95 blz.;
- Dr. VAN ACHTERBERG, T., Dr. ELIENS, A., Effectief Verplegen 1, Kavanah, Dwingeloo, 1999, 520 blz..

Enkele inspirerende weblinks

<http://www.senioren.startze.nl/Tijdschriften.htm>
<http://www.ocmwgent.be/OCMW/Wibier/Wibier-Activiteiten/Wibier-Activiteiten-tijdschrift-Wijs.html>
<http://www.animators.skynetblogs.be/>
<http://www.vlasvand.be/rustoord/index.php/animatie/24-activiteiten-februari-2012>
http://www.prosenior.nl/Producten/Ideeen_en_activiteiten/Ideeen_en_activiteiten.html
http://www.dspace.howest.be/bitstream/10046/42/1/Coomans_Sharon.pdf
<http://www.innovatiekringdementie.nl/Artikel/Kien-boek-met-geheugenactiviteiten-voor-ouderen.aspx>
<http://www.nonprofitboek.be/books/product?336566>
<http://www.bol.com/nl/p/nederlandse-boeken/aroma-activiteiten-met-ouderen-druk-1/1001004002059506/index.html>
<http://www.reminisceren.nl/handleiding.php>
<http://www.worldwidesnoezelen.nl/nl/publications/books-a-video/290-nieuwste-boek-aroma-activiteiten-met-ouderen-dutch>
<http://www.woonleefwijzer.be>
<https://www.dementie.be/vormingspakket-wat-werkt/>

- VLAAMS SAMENWERKINGSVERBAND VOOR BASALE STIMULATIE, basale stimulatie, Internet, 2012. (<http://www.basale-stimulatie.be/index.html>);
- DITO, J., STAVAST T., ZWART J., Basiszorg: basiswerk V&V niveau 3, Internet, Houten, Springer, 2008. (<http://books.google.be/books?isbn=903136066X>);
- SOBANE, Brandveiligheid, hulpfiches, observatie, fiches_bra_obs.pdf, 19/01/2004. (http://deparisnet.be/incendie/nl/fiches_bra_obs.pdf);
- GEZONDHEID NV, 2012, (<http://www.gezondheid.be>);
- PDL (<http://stichtingpdl.nl>);
- <http://www.voetverzorging.be>;
- <http://www.gezondheid.start.be>;
- Vlaamse overheid, Draaiboek infectiebeleid, (<http://www.zorginfecties.be>);
- Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, (<http://www.zorg-en-gezondheid.be>);
- Zorgprotocollen, (<http://www.ziekenverzorgende.nl>);
- Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en ziektepreventie, (<http://www.vigez.be>);
- Federatie van rusthuizen van België, kwaliteitszorg, MRSA, milieuzorg, (www.femarbe-ferubel.be/dutch/index.html);
- WHO Werkgroep voor Neurochirurgie, Een rug voor het leven, Brussel, (<http://www.een-rugvoorhetleven.org>);
- Motmans,Roeland, ergonomie, (www.ergonomiesite.be);
- Afdeling Verplegingswetenschap Universiteit Gent, Belgische richtlijn decubituspreventie, Gent, (<http://www.decubitus.be>).

Digital Versatile Discs

- RODE KRUIS, Help! Eerste hulp voor iedereen, DVD, dhr. Philippe Vandekerckhove, Mechelen, 2007 (cd-rom);
- STICHTING PDL , Wat is PDL, producten van Mobicare, Nederland (cd-rom);
- STICHTING PDL , Wassen en Kleden op Bed volgens de PDL-methode, producten van Mobicare, Nederland (cd-rom);
- STICHTING PDL , Gebruiksaanwijzing Dynamisch Ligmiddel, producten van Mobicare, Nederland (cd-rom);
- STICHTING PDL , Passiviteiten Dagelijks Leven; de zeven factoren, producten van Mobicare, Nederland (cd-rom).

Graag verwijzen we ook naar het provinciaal aanbod, het aanbod vanuit de RTC's, expertisecentra ...